

Vejledning i det komplekse samfund

Side 2

Realkompetence

Er nutidens vejledningsmetoder gearret til videnssamfundet?

Side 4

Højskolen i spil

Højskolerne inviterer til øget samarbejde med det formelle uddannelsessystem.

Side 5

Deltagelse

Motivér de unge med anden etnisk baggrund ved at give dem ejerskab til samfundet.

Side 6

Narrativ vejledning

Fortællingen kan give mening og skabe sammenhænge.

Camilla Hutters fortæller

www.hojskolerne.dk

Kære Vejleder,

Oven på forårets skriverier om vejledningsreformens brugbarhed kan det være relevant at stille spørgsmålet: Får de unge, der står foran at skulle vælge videregående uddannelse, den vejledning, de har brug for? Gennem Uddannelsesguiden og Studievalg får de unge masser af information. Alligevel er uddannelsesvalget for de unge præget af tvivl og usikkerhed. De unge har givetvis brug for information, men de har tilsyneladende i høj grad også brug for noget andet.

Med dette nyhedsbrev ønsker vi at gøre dig som vejleder i det formelle vejledningssystem opmærksom på de vejledningstiltag, som foregår på højskolerne. Efter at Undervisningsministeriet ved lov pålagde de danske folkehøjskoler at tilbyde vejledning, har en lang række højskoler struktureret deres vejledning, opprioriteret vejledernes efteruddannelse og kastet sig ud i nye udviklingsprojekter om bl.a. elevdokumentation og realkompetence. Resultatet er slående: de unge tager imod højskolens helhedsorienterede vejledningstilbud med kyshånd. Højskoleopholdet er for dem et kvalificeret pusterum, hvor de kan gennem læring og vejledning kan få mulighed for at tænke over de valg, de skal træffe for fremtiden.

På højskolerne taler vejlederen med eleverne om deres livssituation, deres drømme om fremtiden og deres ambitioner. Det typiske er, at eleverne har tårnhøje forventninger til sig selv. Med udgangspunkt i en eksistentiel vejledning giver højskolerne eleverne støtte og udfordringer, så de på den måde bliver

mere bevidste om egne styrker og svagheder. Vejledningen foregår over tid (typisk 4-5 måneder) i en struktureret proces.

I juni 2004 udsendte Center for Ungdomsforskning (CeFU) rapporten "Vejledningens betydning på højskolerne" med henblik på at undersøge det særlige lærings- og vejledningsrum, de danske højskoler tilbyder unge, der står foran at skulle vælge en uddannelse. Rapporten peger på, at netop fordi højskolens rum er fysisk og socialt afgrænset, er det med til at gøre hverdagen overskuelig og tryk. Det udnytter de unge til fulde, for rammerne, engagementet og trygheden skaber en intens hverdag, hvor eleverne er klar til at gå udfordringer i møde uden frygten for nederlag. Eleverne fortæller selv, at det er befriende og konstruktivt, da det tilsvarende ændrer succeskriterierne og tager toppen af deres tårnhøje forventninger.

Vi håber derfor, at du som vejleder vil modtage dette nyhedsbrev som en konstruktiv invitation til et styrket samarbejde om det fælles mål, vi har - både i det formelle uddannelsessystem og på højskolerne: At stadig flere får den vejledning, der gør, at de er i stand til at foretage mere træfsikre valg for fremtiden - og at stadig færre tabs på gulvet, fordi de aldrig får gennemført en uddannelse.

Med venlig hilsen

Kim Hjerrild, generalsekretær

Folkehøjskolernes Forening i Danmark (FFD)

Realkompetence i et vejledningsperspektiv

Realkompetence har fået en central rolle i uddannelsestænkningen i dag, og vejledning er flettet ind som en uadskillelig del af realkompetencebegrebet, også i regeringens redegørelse fra november 2004. Men hvilket vejledningssyn gemmer sig bag de formuleringer og anbefalinger som findes i redegørelsen? Min påstand er, at redegørelsens vejledningssyn og forslag til vejledningsmetoder er tæt knyttet til industrikulturen og derfor ikke nødvendigvis er gearet til at imødekomme behovet hos videnssamfundets vejledningssøgende.

af: Helene Valgreen, vejledningsprojektet, Folkehøjskolernes Forening i Danmark

I regeringens redegørelse er der lagt op til, at realkompetencevurderingen skal foretages af vejlederen. Og det er ikke helt uproblematisk set ud fra en vejledningsetisk vinkel: Vejlederen er ansat af uddannelsesinstitutionen og skal både vejlede og vurdere vejledte. Fire selvfølgeligheder gennemstrømmer teksten:

- 1 Vejledning er godt
- 2 Realkompetencevurdering er mulig
- 3 Det er den enkelte, der skal realkompetencevurderes
- 4 Livslang læring er nødvendig for alle

Vejledning er godt

Ja, men ikke ubetinget. Vejledning er godt, når den tager udgangspunkt i vejledtes situation og behov, når den er ikke-dirigerende, uafhængig, ligeværdig, når den er åben: i det hele taget etisk, som beskrevet i R.U.E's etiske retningslinier (1995).

Realkompetencevurdering er mulig

Ja, det er muligt på afgrænsede faglige områder. Men vejlederen i regeringens kontekst er "objektivt" set inhabil, da vejlederen er ansat af en uddannelsesinstitution med sine politiske dagsordener.

Det er den enkelte, der skal realkompetencevurderes

Ja, vi lever jo i individualiseringens tidsalder med muligheder og risici, og et begreb som "den enkelte" er blevet en selvfølgelighed. Den primære målgruppe for realkompetencevurdering er her "de kortest uddannede". Det er nærliggende at forestille sig, at et voksent menneske (her med en kort uddannelse) netop ikke nødvendigvis er i en livssituation som enkeltperson, men ofte vil have en familie eller andre forpligtelser at tage hensyn til.

Livslang læring er nødvendig for alle

Ja, det er det ud fra en samfundsøkonomisk betragtning. Men ansvaret for livslang læring bør ikke ligge hos den enkelte alene. Det kan være et psykologisk pres som kan virke intimiderende, som påvist af bl.a. Kirsten Marie Bovbjerg, DPU.

Industrikulturens primære vejledningssyn er kendetegnet ved en rationel tilgang, hvor det gælder om at hjælpe mennesket på rette hylde. At det er en gangbar og vedholdende tankegang kan man i dag se på det væld af testredskaber, der f.eks. følger ansættelsessamtaler, personlighedsudvikling, medarbejderudvikling og ja: vejledning. Metodisk er det interessant at se, at de vejledningsmetoder, regeringen beskriver, i høj grad minder om industrikulturens. Altså en rationel tilgang til vejledning, hvor vejledning handler om at skabe kongruens mellem vejledte og samfund. For mig at se må vejledningen i denne tid – denne overgangstid, som vi ikke ved hvornår slutter – mere end noget andet hjælpe vejledte med at navigere i usikkerheden. Vejledning i et videnssamfund kan ikke handle om rette folk på rette hylde. Vejledning i dag må gå dybere og hjælpe vejledte med at finde fodfæste og retning.

Livets fysik

Professor Norman E. Amundson, Canada, viser i sin seneste bog, *Livets fysik* (2004), vejledningens forskellige dimensioner. For Amundson giver det ikke længere mening at dele folks liv op i f.eks. en privat og en karrieremæssig del. Man er som vejleder nødt til at se mennesket som et hele.

Amundson har tidligere udfoldet sin idé om det hele menneske i et vejledningsperspektiv med det, han kalder et "livsbalancejul". Idéen med at se på vejledte ud fra en helhedsopfattelse bygger på den erfaring, at vejledningen ikke virker, hvis man som vejleder kun vil se og arbejde med én del hos vejledte. Hvis der f.eks. kun er plads til studie- og erhvervsvejledning, overser man måske en meget vigtig pointe i vejledtes følelsesmæssige eller spirituelle liv, som er afgørende for, at studievejledningen ikke får tag i vejledte. Det kan synes indlysende, men står f.eks. i kontrast til den vejledning en dansk ung i dag møder på et af de syv regionale Studievalg, som målrettet skal vejlede mod fremtidig studie- og erhvervsvalg - og kun det.

Det rejser to væsentlige diskussionsemner: Vejledningsetik og forståelsen af begrebet livslang læring. Realkompetencevurdering giver i regeringens redegørelse et her-og-nu-billede af et menneske. En træk/faktor-baseret vejledningmetode som test stemmer ikke overens med en individualiseret, postmoderne tidsalder med diskontinuitet og uforudsigelighed. For mig at se kan tests og vurdering være hensigtsmæssige i forhold til en konkret, faglig kontekst i en åben og gen-nemsigtig konstrueret magtstruktur. Men

her er der tale om én persons vurdering og testning af et andet menneskes realkompetencer, der både rummer formel faglig kompetence, uformel faglig kompetence, social kompetence og personlighed. Det er svært at forestille sig, at det kan blive en bare tilnærmelsesvis objektiv vurdering - og spørgsmålet er, om det er overhovedet er etisk korrekt at gøre forsøget? Vurdering er ikke vejledning og vejledning bør ikke være vurdering, jf. R.U.Es etiske retningslinier fra 1995: "Vejledningen skal være neutral og uafhængig. Vejledningen skal varetage den vejledningssøgendes interesser - og ikke politiske interesser, enkelte institutioners eller myndigheders interesser eller andre særinteresser" (R.U.E, 1995).

Formålet med vurderingen af realkompetencer er i regeringens redegørelse at ville komme folk i møde og anerkende det, de kan, i stedet for blot at se på eksamenspapirerne. Men anerkendelse er vel ikke, at man skal ind i formel læring? Anerkendelse må vel være, at ens arbejdserfaring bliver anerkendt for det, den er, og at de kompetencer, man har erhvervet sig er noget i sig selv uden en formel uddannelse oveni.

Vejledning i videnssamfundet

I forlængelse af vejledningens etik er der en modsætning i, at man på den ene side vil nå de ufaglærte og de kortuddannede og på den

anden side vil have, at realkompetencevurderingen skal foregå på en uddannelsesinstitution. Uanset hvad målet for en realkompetencevurdering er, må det etisk set være afgørende, at vejledning til en kompetence-

vurdering finder sted på neutral grund. Det kunne ske ved opbygning af nye,

uafhængige vejledningscentre for voksne, hvor vejlederen - gratis - kunne hjælpe vejledte med at få synliggjort og sprogliggjort vejledtes kompetencer på dennes CV. Dermed ville man forenkle kompetencesystemet frem for at ekspandere det, som der er lagt op til.

Set i det perspektiv er vejledningssynet i regeringens redegørelse således ikke gearret til at være det eneste fokuseringspunkt i videnssamfundets vejledningstilbud. Der må forventes en vejledning, som frigør sig fra industrikulturens vejledningssyn, en vejledning, der er etisk funderet og frigjort fra uddannelsesinstitutionerne. Her kan højskolen - og folkeoplysningen i det hele taget - med sin helhedsorienterede tilgang til vejledning og læring komme til at spille en væsentlig rolle.

"Vejledningen skal være neutral og uafhængig. Vejledningen skal varetage den vejledningssøgendes interesser - og ikke politiske interesser, enkelte institutioners eller myndigheders interesser eller andre særinteresser" (R.U.E, 1995).

YDERLIGERE INFORMATION

Anerkendelse af realkompetencer i uddannelserne. Redegørelse til Folketinget, november 2004. Bag redegørelsen står: Undervisningsministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Kulturministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet. Redegørelsen kan downloades på: <http://pub.uvm.dk/2004/realkompetencer/>

af: Gorm Hansen, uddannelseskonsulent,
Folkehøjskolernes Forening i Danmark

Højskolen i spil

Højskolerne har inden for de senere år fået en langt mere aktiv rolle i forholdet til de formelle uddannelser. Mange højskoler samarbejder direkte med det formelle uddannelsessystem og den tendens vil i fremtiden blive yderligere fremmet, for det giver udvikling og fordele hos begge parter: De formelle uddannelser vil gerne have højskoleeleverne, og højskolerne vil gerne gøre sit til, at eleverne kan gå videre i det formelle uddannelsessystem.

Højskolens udgangspunkt er den enkelte elev og dennes aktive deltagelse i det faglige og sociale fællesskab. Læringen er sammensat af både undervisning, vejledning og samvær koblet sammen i et værdbaseret læringsrum. Resultatet er, at eleverne forandres personligt, fagligt og socialt i løbet af et langt kursus. Det faglige niveau er højt, og den pædagogiske tradition læg-

ger op til fordybelse og indsigt. Gennem forskellige arbejdsmetoder søges eleverne konfronteret med sig selv og deres rolle i det nære og i det fjerne fællesskab.

Vejledning, realkompetence og elevdokumentation anskues i højskolesammenhæng som redskaber, der skal styrke og udvikle de faglige, de personlige og de sociale kompetencer hos eleverne og afklare dem i forhold til senere studie-, erhvervs- og eksistentielle valg. Kostskoleformen giver både rum og tid til arbejde med de eksistentielle spørgsmål, som melder sig undervejs i den afklarings- og dannelsesproces, som eleven gennemgår på højskolen. Samtidig arbejdes der også med dokumentation og synliggørelse af elevernes realkompetencer, hvilket opfordrer eleverne til selvrefleksion, både hvad angår fremtidige mål og muligheder, samt egne kompetencer og potentialer.

Langstrakt proces

Vejledningen i højskolen er en proces, der på de lange kurser strækker sig over et forløb på mellem tre og otte måneder. Den spænder over spektret fra livsoplysning, eksistentiel vejledning over afklaringsprocesser til studie- og erhvervsvejledning. Realkompetencen dækker over den enkeltes arbejde med at opdage, udvikle og udtrykke egne kompetencer potentialer og mål og forskellige former for fastholdelse fx. i form af CV og portfolio med henblik på uddannelse og beskæftigelse efter højskoleopholdet.

Overordnet set kan man derfor sige, at et højskoleophold kan skabe sammenhæng i elevens livshistorie, i og med der knyttes sammenhæng mellem elevens erfaringer, potentialer og fremtidsperspektiver. Dette

”Gennem forskellige arbejdsmetoder søges eleverne konfronteret med sig selv og deres rolle i det nære og i det fjerne fællesskab.”

sker både gennem den helhedsorienterede vejledning, som tager udgangspunkt i faglige og eksistentielle spørgsmål, det sker gennem fokus på realkompetencer, hvor eleven gives redskaber til at synliggøre, styrke, udvikle og anvende sine sociale, personlige og faglige kompe-

FAKTABOKS

Eksempler på højskolernes samarbejde med det formelle uddannelsessystem:

- Skårup Seminarium og Oure Idrætshøjskole/Gymnastikhøjskolen i Ollerup
- Vestjysk Musikkonservatorium og Den Rytmske Højskole
- Syddansk Universitet og Kommunikationshøjskolen Vallekilde
- Århus Universitet og Testrup Højskole/Odder Højskole
- Århus Universitet og Højskolen Østersøen
- VUC FYN og Køng Idrætshøjskole
- CVU-Midtvest og Gymnastik- og Idrætshøjskolen ved Viborg

tencer, og det sker via elevdokumentation, hvor højskolen i samarbejde med eleven dokumenterer de sociale, personlige og faglige aktiviteter, den enkelte elev har været en del af.

Højskolens bidrag til uddannelsesbilledet er derfor i særlig grad den sammenhæng, som højskolen kan skabe mellem formelle, informelle og uformelle kompetencer hos eleven. Udbyttet kan blive en større afklaring i forhold til fremtidige uddannelses- og erhvervs muligheder, idet eleven får nogle redskaber til at reflektere over ”hvad man kan” og ”hvad det kan bruges til”.

af: Khuram Shehzad, integrationskonsulent,
Folkehøjskolernes Forening i Danmark

Blandt unge med anden etnisk baggrund møder jeg megen frustration og ofte en holdning til samfundet, der ikke er værdig. Men hvad skyldes denne megen frustration, der nogle gange munder ud i en ”hvad nytter det”-retorik fra de unge? De er trætte og frustrerede over den konstante negative fokus på unge indvandrere og deres - ifølge medier og politikere - ringe evne og motivation til at integrere sig. Samtidig mener mange, at deres baggrund, kultur og religion uretmæssigt bliver gjort til syndebug for mange af samfundets problemer. Den modstand, mange af de unge føler, dræner dem for kræfter og er med til at demotivere dem. Denne følelse skaber samtidig en følelse af fremmedgjorthed overfor deres eget samfund, som hos nogle unge træder meget kraftigt frem.

Der er mange grunde til, at vi taber nogle af de unge i udviklingen, men hvad gøres der for at forebygge, at udviklingen fortsætter? Der bliver langt hen ad vejen sat ind over for de unge, men først når toget er kørt af sporet. Indsatsen sker som regel i projektform og er rettet mod et enkelt socialt boligområde eller en gruppe bestemte besværlige unge, som skal reddes. Den gruppe unge som klarer sig, men er i risiko for at ryge af sporet i forhold til uddannelse, bør vi hjælpe.

Samfundet har brug for borgere, der engagerer sig og interesserer sig for samfundet. Unge mennesker, som er motiverede og føler et ansvar for samfundet og udviklingen. Desværre bliver en del unge stadig sat af vognen af forskellige årsager, og unge med anden etnisk baggrund udgør en markant del. Det er derfor nødvendigt, at vi stopper denne udvikling og får vendt den til det positive ved at motivere de unge til deltagelse.

Motivation til deltagelse

Gi' dem ejerskab

Uddannelsesinstitutioner skal give de unge følelsen af, at de også er medejere af samfundet, at det er deres samfund - uanset de meldinger de får udefra. At de er en vigtig del af samfundet, og at deres kultur er vores kultur. De unge skal lære, at de er en vigtig del af samfundet, som de skal være med til at opbygge. Lærerne og vejlederne har i den henseende en enorm vigtig rolle at spille, da de har deres daglige omgang med de unge. Det er i høj grad læreren og vejlederens rolle at sørge for, at de unge føler sig godt vidende og har den rette attitude overfor samfundet (selvfølgelig er denne rolle ikke entydig, idet forældrene til de unge også spiller en stor rolle).

De unge har brug for at få et tilhørsforhold og få tildelt et ansvar. De kan samtidig have godt af at komme væk fra deres normale omgangskreds og prøve kræfter på egen hånd. Unge med anden etnisk baggrund er oftest meget bundet til familie og det lokale område, de bor i. At tage væk i en mindre periode og blive afsondret fra ens normale omgangskreds giver mulig for at møde nye mennesker og åbner op for at høre andres holdninger. Samtidig har man ikke sine forældre og venner i nærheden til at tackle situationer, men man er selv nødt til at tage stilling. Det kan de gøre med en forventning om at blive klogere, mere selvstændige, blive mere modne og få et netværk af nye

venner og bekendte, der vil kunne komme dem til gavn i fremtiden.

Ring de viden om højskolerne

Mine erfaringer med unge, der har været på et højskoleophold, viser, at de netop tilegner sig de ovenstående kompetencer. Samtidig fortæller tidligere elever om fordelene ved at kunne skrive et højskoleophold på deres CV. De unge lægger vægt på, at højskolerne lærere har tid til at snakke fremtid og vende diverse drømme og situationer med de unge. Højskolen har også de gode fysiske rammer, fordi de unge tager udgangspunkt i fag og aktiviteter som har særlig interesse og vælger højskole ud fra det.

Men mange unge med anden etnisk baggrund føler ikke, at højskolen er noget for dem - oftest fordi, de ikke helt ved hvad højskole er, og hvad denne skoleform tilbyder. Her har højskolerne naturligvis selv en del af ansvaret, men vejlederne på de enkelte uddannelsesinstitutioner spiller også en vigtig rolle. Min erfaring er desværre, at mange vejledere ikke nævner højskoleophold som en konkret mulighed, idet de har en forventning om, at de unge efterkommere ikke vil i den retning. Viden om højskoler, deres tilbud, og hvad et højskoleophold kan bruges til, er i høj grad også information, som vejledere skal blive bedre til at tilegne sig. For dermed kan vi sende flere unge med anden etnisk baggrund på højskole, hvilket først og fremmest gavner de unge selv, men på længere sigt i lige så høj grad samfundet.

”De unge skal lære, at de er en vigtig del af samfundet, som de skal være med til at opbygge.”

At konstruere et rum for fortællinger

- principper og potentialer for narrativ vejledning

Fortællingen er i fokus i disse år. Også indenfor vejledningsområdet, hvor interessen for fortællinger har givet navn til en helt ny vejledningsmetode; narrativ vejledning. Og en af de måder den enkelte kan konstruere sammenhæng og mening i sit liv er netop gennem fortællinger.

af: cand.scient.soc, phd. Camilla Hutter, studie- og erhvervsvejleder ved Københavns Universitet

Interessen for fortællinger er snævert forbundet med de seneste årtiers udvikling af livsvilkårene i de moderne samfund. Tidligere tiders faste traditioner og autoriteter er forsvundet, og det enkelte menneske er i høj grad frisat – og henvist – til at konstruere sin egen identitet. For når vi fortæller om os selv, så skaber vi sammenhæng. Både mellem forskellige begivenheder, oplevelser og indtryk i vores liv. Men også mellem vores oplevelse af fortiden, nutiden og fremtiden. Ved at fortælle kan vi konstruere en forståelse af, hvem vi selv er, hvor vi kommer fra, og hvor vi er på vej hen. Fortællinger kan på den måde give os et perspektiv på den videre udvikling af vores liv og kan derigennem etablere et vigtigt udgangspunkt, når vi står overfor afgørende valg og korsveje.

I den narrative vejledning er udgangspunktet for vejledningssituationen derfor den vejledningssøgendes fortællinger. Ved at fortælle om sig selv får den vejledningssøgende mulighed for at forstå sit liv i en sammenhæng og får derigennem et mere reflekteret og kvalificeret grundlag for sit valg. Sigtet med vejledningen er at etablere rum, som gør det muligt for de vejlednings-

søgende at konstruere og videreudvikle deres fortællinger. Etableringen af sådanne "narrative rum" forudsætter imidlertid, at vejledningen tager afsæt i nogle grundlæggende, metodiske principper:

Udgangspunktet: de ucensurerede fortællinger

Udgangspunktet for den narrative vejledning er, at den vejledningssøgende selv er i stand til aktivt og kompetent at konstruere mening i relation til sit eget liv. Det er derfor den vejledningssøgende, der er eksperter og den, der sætter dagsordenen i vejledningssituationen. Vejlederen indtager omvendt positionen som den ikke-vidende proceskonsulent, der gennem nysgerrighed og åbenhed hjælper den vejledningssøgende med at konstruere en meningsfuld og handlingsrettet fortælling.

Den narrative vejledning gør dermed op med princippet om vejlederen som alvidende rådgiver. Vejlederen ved ikke mere eller bedre, men kan alene understøtte den vejledningssøgendes valgproces i kraft af sin indlevelse og metodiske kendskab. Vejlederen's vigtigste opgave er således at komme

med en fortælleopfordring, som gør det muligt for den vejledningssøgende uforstyrret og uzensureret at konstruere en meningsfuld fortælling om hele eller dele af sit liv: "fortæl om dit liv frem til nu. Du bestemmer selv hvor du begynder, og hvor lang tid du fortæller". På baggrund af fortælleopfordringen fortæller den vejledningssøgende så sin historie – uden at vejlederen afbryder! Først når fortællingen er slut, begynder efterspørgesfasen, hvor vejlederen kan spørge ind til aspekter ved den vejledningssøgendes historie.

Den vejledningssøgendes fortælling vil imidlertid ikke automatisk føre til, at personen kommer til en afklaring af den videre udvikling af sit liv. For nogle vil det at

"Ikke alle er i stand til at fremstille deres liv i en kronologisk, fremadskridende fortælling med en begyndelse, et forløb og et plot."

konstruere en fortælling i sig selv udgøre en barriere. Ikke alle er i stand til at fremstille deres liv i en kronologisk, fremadskridende fortælling med en begyndelse, et forløb og et plot. Her må vejlederen konkretisere eller afgrænse fortælleopfordringen yderligere. Fx "Fortæl om hvordan det har været at gå i skole den seneste måned". En anden barriere kan være, at den vejledningssøgende ikke ser sig selv som en kompetent aktør, og derfor kun er i stand til at fremstille sig selv som en nederlagshistorie. Her må vejlederen understøtte den vejledningssøgende i at konstruere en ny fortælling, der i højere grad gør det muligt for personen at handle aktivt i forhold til sit liv. Dels ved gennem sine uddybende spørgsmål at "udsulte" nederlagshistorien ved at gøre den vejledningssøgende bevidst om forhold i omgivelserne, der har medvirket til at konstruere nederlagshistorierne. Dels ved at "nære" alternative spor i den vejledningssøgendes fortælling, hvor personen har været i stand til at handle som kompetent aktør. Herigennem kan vejlederen gøre den vejledningssøgende

opmærksom på ressourcer og succesoplevelser, som vedkommende kan bruge som udgangspunkt for formulering af nye livsprojekter. Vejledningssituationen kan på den måde bidrage til en nyskrivning af den vejledningssøgendes historie med nye handlemuligheder og nye perspektiver.

Problemerne kan deles

En vigtig pointe for den narrative vejledning er, at selv om den vejledningssøgende er ansvarlig for at konstruere sin historie, er vedkommende ikke ene-ansvarlig for sin livssituation. Udsultningen af den vejledningssøgendes nederlagsfortællinger sigter således

også mod at eksternalisere – dvs. frakoble – de problemer, der ligger til grund for nederlaget fra personens selvop-

fattelse. Det er ikke nødvendigvis vores egen "skyld", hvis vores liv ikke forløber sig, som vi gerne ville have det.

Nederlag og fiasko må forstås i sammenhæng med de strukturer, der indrammer vores liv og de valg, vi tager. På den måde kan den narrative vejledning være med til at bryde med den individualisering af problemer og risici, der aktuelt gør sig gældende indenfor såvel uddannelsessystemet og vejledningssystemet. Det kan ske ved at gøre den vejledningssøgende bevidst om, at oplevelsen af, at en boglig

uddannelse er bedre end en erhvervsuddannelse, i høj grad er kulturelt forankret. Eller ved

at skabe bevidsthed om, at risikoen for at blive arbejdsløs er snævert forbundet med arbejdsmarkedets konjunkturer, og derfor ikke alene kan tilskrives den enkeltes valg. Vejledningen kan på den måde bidrage til, at den enkelte ikke oplever at stå alene med sine problemer,

men i stedet får en forståelse for, at problemerne kan deles og bearbejdes sammen med andre i samme situation.

Den narrative vejledning kan derfor med stor fordel gennemføres som gruppevejledning - eksempelvis grupper, hvor vejledningssøgende i identiske situationer er "vidner" og udsørgere til hinandens fortællinger. Eller ved at gennemføre deciderede "erindringsværksteder", hvor de vejledningssøgende sammen arbejder med at konstruere en kollektiv fortælling på baggrund af deres individuelle oplevelser og livsløb

Vejledning er blevet instrumentaliseret

Narrativ vejledning handler altså om at skabe rum, hvor den enkelte kan konstruere og videreudvikle sine fortællinger. Det er imidlertid ikke rum, der synes at være levnet megen plads til nuværende vejledningssystem. Med de seneste års vejledningsreformer er vejledningen i høj grad blevet standardiseret og instrumentaliseret. Vejledning er mange steder blevet noget, der foregår med udgangspunkt i fortrykte skemaer og på faste, lovbestemte tidspunkter. Konsekvensen er, at der bliver mindre og mindre plads til de vejledningssøgendes egne oplevelser og problemer.

Set i denne sammenhæng har netop de frie kost- og højskoler et fantastisk potentiale for at etablere de rum, der ikke findes andre steder i uddannelsessystemet. For her findes

alt det, det formaliserede vejledningssystem ikke har: Tid, ro og nærvær. Dermed har

vejlederne på de frie kost- og højskoler alle forudsætningerne for at kunne sende eleverne videre med nye, handlekraftige fortællinger.

"Nederlag og fiasko må forstås i sammenhæng med de strukturer, der indrammer vores liv og de valg, vi tager."

www.hojskolerne.dk

KOLOFON

UDGIVER

Højskolernes Hus
Nytorv 7 • 1450 København K
telefon 33 36 40 40
www.hojskolerne.dk
e-mail: kontor@ffd.dk

REDAKTION

Jesper Himmelstrup
e-mail: jh@ffd.dk
telefon 33 36 42 64

GRAFISK

TILRETTELÆGGELSE
Cosmographic A/S

TRYK

CS Grafisk A/S

Hvad koster et højskoleophold i 2005 – og hvad gives i tilskud?

EGENBETALING

Det koster ca. 1100 kroner om ugen at gå på højskole, men betalingen varierer fra ca. 800 kr. til 1.700 kr. om ugen - afhængig af bl.a. fagudbud og materialeomkostninger.

Højskolernes ugepris omfatter både undervisning, kost og logi.

Kontakt Højskolernes Hus eller den enkelte højskole for at få oplyst ugeprisen.

KOMMUNESTØTTE

Enkelte kommuner yder støtte til højskoleophold. Spørg i den enkelte kommune.

UNGE LEDIGE

Ledige under 25 kan komme på højskole det første halve år af ledighedsperioden med 50 procent af dagpengesatsen. For andre ledige er der mulighed for at lade et højskoleophold indgå i en handlings- eller uddannelsesplan.

TILSKUD TIL INDVANDRERE OG UNGE UDEN KOMPETENCEGIVENDE UDDANNELSE

- Indvandrere og deres efterkommere giver et ekstra tilskud til højskolerne på 534 kr. pr. uge.
- Unge under 18 på ungdomshøjskole får nedsat elevbetalingen via et særligt statstilskud. I 2005 er betalingen nedsat med ca. 330 kr. om ugen.
- Unge uden en kompetencegivende uddannelse (studentereksamen, hf, htx eller lign.) giver et ekstra tilskud til højskolerne på 365 kr. pr. uge.

Yderligere information om vejledning på højskolerne, kontakt:

Højskolernes Hus
Helene Valgreen
e-mail: hv@ffd.dk
telefon 33 36 40 43

Højskolernes nyhedsbrev til vejledere udkommer næste gang nov. 2005